

גנזי המלך

ארבע כנסות

150

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת ארבע כנסות
להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"זאת תורת נגע צרעת בגד הצמר או הפשתים או הנשתי או הערב או כל כלי עור לטהרו או לטמאו"

יסורים טבעיים, כנביאים. ולא טבעיים, כמלאכים מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

נִפְשָׁה אפילו נוטל את נשמתך. לא רק רבי עקיבא נצטוה על זאת כי אם כל אחד ואחד מישראל, אף הפשוט וההדיוט ביותר באיזה מצב שהוא עומד בו, אין הברדל באדם, כולם נצטוו **"וְאֶהְבֶּתָּ.. וּבְכָל נִפְשָׁה"** ולמה באמת כ"כ רב ההבדל?

הוא, מה שאמרנו; כי האדם הנלבב הבא לעשות רצון קונו ולקבל עליו עול מלכות שמים בשלמות בתום ובכנות, אחד הוא, אם מבין מעט או הרבה, עיקרו של **"שִׁמְעַי יִשְׁרָאֵל"** (דברים ו) **'השמע לאזניך, מה שאתה מוציא בפיו'** (ברכות טו). לא להסתפק ולצאת ידי חובה בקריאה בעלמא, בדבור, או במחשבה, אלא הכל לפי רוב המעשה! שאם אתה אומר: **"וְאֶהְבֶּתָּ"**, ראה להגיע לקיים זה במעשה; לאהבה את ה' אלוך **"בְּכָל לְבָבְךָ"** - **'בשני יצריך'** וכן: **"וּבְכָל נִפְשָׁה"** **"וּבְכָל מַאֲדָה"** וזהו; **'כל ימי הייתי מצטער.. מתי יבא לידי ואקיימנו'** אילו היה אדם מתרגל לחפש כל דבור שהוא מדבר, להלכה למעשה, אין לך שלימות גדולה מזו.

אמרו חז"ל: **'הלל מחייב את העניים. רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים..'** (יומא לה:). לכאורה: איך יבואו כל העניים ככל הדורות **המשך בעמ' 2 <<<**

גם תלמידיו הרי ראו כן תמהו ואמרו לו תלמידיו: **'רבינו עד כאן?'** אבל מה נשתומם ונתפלא עוד יותר! כי ר"ע בתשובתו תמה על תמיהתם, באומרו: **'כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה - "וּבְכָל נִפְשָׁה" אפילו נוטל את נשמתך אמרתי: מתי יבא לידי ואקיימנו? ועכשיו שבא לידי, לא אקיימנו?'**

הנה כאן נעוץ הסוד הגדול אשר בקרב לב האדם הגדול ואנו לא ידענוהו! **'כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה - "וּבְכָל**

הראשונים ז"ל האריכו בניין הנגעים. והעולה מדברי כולם; **כלל גדול!**

כי על האדם לראות ביסורים הבאים עליו כנביאים ושלוחי מרום, שנשלחו אליו ישר מן השמים להוכיחו על פניו ולהעיר למוסר אזנו! ואנו עומדים ותמהים על עצמנו עד כמה אנו רחוקים מיריעה זו. הלא מוטל עלינו לעמוד לחקור זאת, על מה ולמה נתרחקנו כל כך?

מובא בחז"ל: **'בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל והיה מקבל עליו עול מלכות שמים, אמרו לו תלמידיו: "רבינו עד כאן?!" אמר להם: "כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה - "וּבְכָל נִפְשָׁה" (דברים**

ד) אפילו נוטל את נשמתך! אמרתי: מתי יבא לידי ואקיימנו? ועכשיו שבא לידי, לא אקיימנו? (ברכות סא:). והנה, כשמצטייר לפנינו המעמד הרם והנשגב הלזה, איך ר"ע מקבל עליו עול מלכות שמים בקריאתו את שמע! בשעה מרה כזו, שסורקים את בשרו במסרקות של ברזל! הלא נשתומם ולא נדע את נפשנו מרוב התפעלות על בן אדם, ילוד אשה, שהגביה עוף עד מתחת כסא כבודו יתברך כלבנת הספיר זיכך וצירף לכו לשמים **'ויצאה נשמתו כאחד'** ואמנם

שהם ודאי שונים זה מזה, בחסרונותיהם במשפחותיהם ואנשי דורם, שכל אלו משפיעים על הלך רוח האדם לטוב או למוטב וכ"ש שיש הבדל רב מאד בין עני גם בדעת, בדור שפל ונבזה, לבין הלל הזקן שהיה גדול בדורו, דור של תנאים קדושים אשר עליהם אמרו אם הראשונים כמלאכים אנו כבני אדם ואיך 'הלל מחייב את העניים' לפי מה שהם? ואותה התמיהה איך רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים' באין יוצא מן הכלל?

אבל, אין הכוונה שהלל יחייב את העניים למה לא עלו ברעב ובצמא על הגג כמוהו בבית מדרשם של שמעיה ואבטליון, לשמוע תורה מפיהם בליל שבת סגריר של תקופת טבת, עד שלא הרגיש גם ושנתכסה ג' אמות שלג על גופו ונסתכן, כי מי יוכל להדמות אל הלל הזקן בשכלו הגדול ונשמתו הגבוהה מאד? אבל בדבר אחד הוא בא לחייב את כולם, שכל מה שהיה בהבנתו לא השאירו ריק בלא קיום למעשה! וכן היה ר"א בן חרסום! וכן היו כל חכמינו ז"ל! ובכך יתבעו כל באי עולם בכל דור על שלא ראו לשמור לעשות ולקיים את דברי תורתם אשר למדו הם בעצמם, לפי כחם לפי שכלם ולפי הבנתם ותו לא מיד.

וכן יתבאר ג"כ בזה המאמר הידוע: **'חייב אדם לומר: מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב?!'** (תנא דבי אליהו רבה כה). וכבר שאלו רבים: איך אפשר זאת? אבל לפמ"ש, הכונה **'מתי יגיעו מעשי' כלומר: שכשם שאבותינו הקדושים ע"ה כל תורתם הנפלאה שלמדום כליותיהם, הפעילו למעשה בכל פסיעה ופסיעה במשך כל ימי חייהם ובה אמן גדלו מעשי האבות מעל שמים ושמי שמים! כן חייב כל אדם להשתדל שכל מעשיו יתאימו ולא יחסרו מהבנת שכלו הוא וזהו: **'חייב אדם לומר: מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב.'****

וכן בכל דבר אשר אינו נוגע דוקא למעשה ידים ופועל כפים - והם יראת ה' ואהבתו - וכן כל המצוות התלויות בלב, כי באין לב, לא קיים כלל המצוה! ולא סגי, מה שיוודע בשכלו ומשיג בהבנתו, אלא, עד שירגיש כן בלבבו! תדע שאין הכתוב אומר: **'וְאֵהָבֶתְ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כְּכָל שִׁלְךָ'** אלא: **'פְּכָל לְבָבְךָ'** וכן ביראה. וכן בכל המדות הטובות. וכמו שנאמר: **'וְלַעֲבֹדוֹ פְּכָל לְבָבְכֶם'**. זהו אשר נתבע האדם בכל, שיהיה לבו שומע אל מה ששכלו יודע! וזהו שבקש שלמה המלך מאת ה' בגבעון: **'וְנָתַתְּ לְעַבְדְּךָ לֵב**

שֹׁמֵעַ' (מלכים א ג).

'מרגלא בפומיהו דאינשי' יסורים מן השמים הם! וכן בפיהם תמיד, מאמר חז"ל: **'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה, אלא אם פן מכריזין עליו מלמעלה'** (חולין ז:). ובכ"ז כשאמנם נוקף רק אצבעו, הרי הוא שוכח את הכל ומתחיל לצעוק בקולי קולות, כאילו מתאבק עם גזלן הבא לבלעו חנם! צא וחשוב; אילו יצויר שהקב"ה כביכול עומד על האדם וחובטו במקל על ראשו, מה היה עושה האיש? האם היה בורח? ודאי היה נשאר עומד כפוף, מקבל באהבה המכות ואומר: **'חטאתי עויתי פשעתי'**.

ומה פירוש יסורין מן השמים? האם לא כן הוא ממש כמשל שהבאנו? והרי אנו מאמינים באמונה שלמה וגם חוזרים בפנינו תמיד, כי יסורים מן השמים. וא"כ מה אתנו?

עוד יש לתמוה על עצמנו: שגם להבין הרחמים שביסורים, אין אנו יודעים. כי הנה כל מה שאנו מוצאים בעוה"ז שאין אדם רוצה להיטיב לחבירו, הוא מפני שע"י שיתעסק בטובת חבירו יחסר לו, בטרחת גופו, או בזמן, או בממון. אבל אילו יצויר שאדם היה יכול לעשות טובה לחבירו ולא יחסר לו כלום וגם לא יצטרך להטריח עצמו במאומה, בודאי לא היה איש בעולם אף האכזרי ביותר שלא יעשה טובה לחבירו כי מה איכפת לו בזה? וק"ו אדם טוב, הרי אין שום ספק שיתמיד בכל זמן ובכל מקום להיטיב לבני אדם. ומעתה גם איש בער יבין את זאת שהקב"ה שנקרא: **'מְלֹא רַחֲמִים'** ודאי כל מה שהוא עושה עם האדם זה רחמים וחסדים.

'מְלֹא רַחֲמִים' פירושו: שאין מקום פנוי בו כביכול שלא יהא מלא ברחמים! והרי הקב"ה אין סוף, א"כ גם לרחמיו אין סוף והאדם יודע זאת, אך מה מוזר הדבר, שעל אף כל זאת אם מרגיש האדם איזה כאב כל שהוא בצפורן אחת, מתחיל להתאנח מרה וחשך עולם בעדו.

ולמה כן הוא? **מפני שאין פיו ולבו שוים!** לא ישמעו אזניו מה שפיו מדבר, כי לא התחנך להיות בן איש חי, שלבבו ירגיש מה ששכלו מבין.

והנה בענין הנגעים, ראה ברמב"ן וספורנו ז"ל שכתבו: **'..זה איננו בטבע כלל ולא הווה בעולם וכן נגעי הבתים, אבל בהיות ישראל שלמים לה' יהיה רוח השם עליהם תמיד להעמיד גופם ובגדיהם ובתיהם במראה טוב וכאשר יקרה באחד מהם חטא ועון יתהווה כיעור בבשרו, או בכגודו, או בביתו, להראות כי השם סר**

מעליו. ולכך אמר הכתוב: **'וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אָרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם'** (להלן יד לד). כי היא מכת השם בבית ההוא. והנה, איננו נוהג אלא בארץ שהיא נחלת ה', כמו שאמר: **'כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ פְּנֵעַן אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לְכֶם לְאֻזָּה'** (שם). ואין הדבר מפני היותו חובת קרקע. אבל, מפני שלא יבא הענין ההוא, אלא, בארץ הנבחרת, אשר השם הנכבד שוכן בתוכה' (רמב"ן יג מז). משא"כ אותם בני"א הנדרמים אשר לא התעוררו לדעת כלל מזה, הם בלי ספק תחת הנהגת הטבע כשאר בעלי חיים.

הרי עד כמה החסד והרחמים במוסר הנגעים, שלא יזכו לזה אלא בעלי המדרגה בארץ הקדושה. וכפי שנתבאר שהיסורים הם כנביאים ושלוחי מרום, שבאים אל האדם להוכיחו על פניו.

נמצא; כי יסורים טבעיים הם כנביאים אשר בארץ המה. ויסורים בלתי טבעיים הם כמלאכים אשר ירדו מן השמים לדבר אתו. וכשנראה לו לאדם נגע בכגודו, או בביתו, הרי זה כאילו מראים לו נסים גלויים ושלחו לו מלאכים ישר מן השמים אל ביתו להעבירו על חטאו ולהאירו בדרכו וכמה מקורב אדם זה להשי"ת שמזכה אותו בכך.

וזהו מה שכתבו הראשונים ז"ל: כי לא זכו לענין הנגעים רק הנבחרים בעם **'ובארץ הנבחרת, אשר השם הנכבד שוכן בתוכה'**.

ובזה נבין מה שאחז"ל: **'בית המנוגע, לא היה ולא עתיד להיות. ולמה נכתב? דרוש וקבל שכו. כמאן? כרבי אלעזר ברבי שמעון דתנן; רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: 'לעולם אין הבית טמא, עד שיראה כשתי גריסין על שתי אבנים בשתי כתלים בקרן זוית, ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס' (סנהדרין עא.).**

ולכאורה, מכיון שהנגעים הם בין כך ובין כך שלא כדרך הטבע, כמ"ש הרמב"ן והספורנו, א"כ, מהו ההבדל אם הנגע הוא כגריס אחד על אבן אחת, או כשני גריסין על שתי אבנים? אבל לפי מה שפירשנו: הרי כל מה שהנגע מרוחק יותר מן הטבע, הרי זה לאות על התקרבות יותר גדולה וסימן יותר טוב במדרגת האדם.

א"כ הכי קאמרינן בברייתא: מכיון שענין הנגע בבית הוא כ"כ מרוחק מעולם הגשמי, עד שיראה דוקא כשני גריסין על שתי אבנים בקרן זוית, א"כ בעל הבית הלזה צריך שיהיה בעל מדרגה גבוהה מאד מאד שיכופו לו רקיעים גדולים אלו אל תוך ביתו. ואדם כזה לא נמצא שיהלך בארץ, לכן בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות אלא: **'דרוש וקבל שכו'**. ■

מעשי גדולים

עווננו של המצורע

ה'חפץ חיים' למד על בשרו שאסור לדבר לשון הרע אפילו על עצמו

שפעם נתקל בחבורת יהודים שעמדו ברחובה של עיר וריכלו. 'אמנם אנחנו מרכלים קצת, ניסה אחד מהם להצדיק את מעשיו, אבל על הרב לדעת שכל מה שאנחנו אומרים כאן הוא אמת לאמיתה'.

אמר להם רבי לוי יצחק מברדיצ'וב: דעו לכם שחכמי ישראל אומרים שבתפילין של הקב"ה נכתב: **"ומי כְּעַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ"** (דברי הימים א יז כא), וכאשר אתם מדברים לשון הרע על אדם מישראל, ואפילו הם דברי אמת כטענתכם, אתם מוציאים, חלילה, לעז, ומכחישים את שנאמר בתפילין של בורא כל עולמים.

באחד מהמכתבים האחרונים שכתב הגאון מוילנא לאשתו ולידיו לפני שיצא בדרכו לארץ ישראל, הנושאים אופי של צוואה, הוא פונה לבנותיו ואומר להן שלא ילכו בשבת לבית הכנסת כדי שלא יכשלו בחטא הכבד של 'לשון הרע' שאי אפשר להמנע ממנו במקום שמתאספות הרבה נשים. הוא כותב להן שמוטב שיהיו מתפללות בבית ביחידות. ■

מסוף העולם ועד סופו, אבל ה'חפץ חיים' הפסיק אותו ואמר כי מה שהעולם חושב אינו חשוב כלל, הצבור אינו מכיר את האיש וכל מה שחושבים עליו אינו אלא הפרזה.

לא יכל העגלון לשמוע עוד את דברי הזלזול בגדול הדור, וקלל בקלות נמרצות את הזקן, הרים נגדו את השוט ומיהר להמשיך בדרכו.

הצטער ה'חפץ חיים' מאד על שהביא יהודי לידי כעס ועבירה, וכך צעד מהורהר לביתו. כשהגיע מצא את העגלון יושב וממתין לבואו. כשנוכח העגלון שהאיש שזה עתה הטיח בו קללות והצליף לעברו בשוט אינו אלא ה'חפץ החיים' התחלחל מאד. אבל ה'חפץ חיים' הרגיע אותו בדברי פיוס ואמר לו: לאמיתו של דבר מגיעות לי הנזיפות שלך, אבל דע לך שממך למדתי פרק חשוב בהלכות לשון הרע, שקיים איסור חמור לדבר לשון הרע לא רק על אחרים, אלא גם על עצמך.

על רבי לוי יצחק מברדיצ'וב מסופר:

ה'חפץ חיים' מזהיר בספריו על שמירת הלשון מפני אמירת לשון הרע אפילו על עצמו, ואומר כי זהו איסור חמור. ומעשה שאירע לו למד ה'חפץ חיים'

כמה נכונות הן אזהרותיו בענין זה: פעם, כשחזר מבית המדרש, נעצרה לידו עגלה רתומה לסוסים והעגלון בקשו שיאמר לו היכן גר כאן הרב ישראל מאיר הידוע כצדיק מראדין? מיהר ה'חפץ חיים' להשיב לו כי ראשית הוא אינו משמש כרב ועוד הוא אינו צדיק כלל וכלל.

גער בו בעל העגלה על שהוא פוגע בצדיק וקדוש יסוד עולם ששמו הולך

פרקי אבות

'אל תעש תפילתך קבע'

אסור לקבוע לרבוננו של עולם כיצד לעזור לך

ומהכוכבים הוא מתפעל?" השיב לו על כך בעל ה'חידושי הרי"ם': "יהודי, אתה טועה אם אתה חושב שדוד המלך אמר את פרקי התהילה לבורא עולם מתוך ספר התהילים ועשה את תפילתו קבע כפי שאנחנו, לדאבוננו עושים. במקרה הוא ישב בלילה בחוץ ועיניו היו נשואות לשמים וכשהביט בשמים התפעל ממעשה בראשית ומרוב התפעלות קרא: **"כִּי אֲרָאָה שְׁמֵיךָ מַעֲשֵׂה אֲצִבְעֶיךָ יָרַח וְכּוֹכָבִים אֲשֶׁר פּוֹנְנָתָה"**.

"והלואי", סיים ואמר, "שגם אנו לא נעשה את תפילתנו קבע ואת פרקי התהילים שאנחנו אומרים נעשה מתוך התפעלות והודאה אמיתית לבורא עולם". ■

את הנאמר במסכת אבות: 'אל תעש תפילתך קבע, אלא רחמים ותחנונים', (פרק ב יח) שאנו לומדים בשבת זו, מסביר ה'כתב סופר': 'אל תעש תפילתך קבע' - אל תקבע לרבוננו של עולם איך ובאיזה אופן לעזור לך, 'אלא רחמים ותחנונים לפני המקום' - אתה תרבה ברחמים ובתחנונים לפני המקום והוא כבר יבחר באיזו דרך כיצד לעזור לך.

פעם בא אדם אל בעל ה'חידושי הרי"ם מגור' ושאל אותו: "מדוע כאשר מתפלל דוד המלך בתהילים **"כִּי אֲרָאָה שְׁמֵיךָ מַעֲשֵׂה אֲצִבְעֶיךָ יָרַח וְכּוֹכָבִים אֲשֶׁר פּוֹנְנָתָה"** (תהילים ח ד) הוא אינו מזכיר גם את השמש? מדוע רק מהירח

פרשת 'תזריע מצורע'

"אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה"

האדם נברא לאחר בעלי החיים וגם בסדר הפרשיות נזכרת תורתו לאחר תורתם

דומם, צומח, חי ומדבר. והנה, היה מקום לומר שכשם שכל בעלי החיים שוים, אלא שיש תכונות מיוחדות המאפיינות בעלי חיים שונים; גבורה - בארי, עזות - בנשר, פקחות - בשועל וכדומה, כך גם התכונה המאפיינת את האדם היא היותו "מדבר", אך אין היא עושה אותו שונה ונעלה מבעלי החיים האחרים.

אולם השקפת התורה שונה בתכלית. אכן, לכל אחד מבעלי החיים יש תכונה אופיינית ומיוחדת, אך עם כל זאת כל בעלי החיים שוים והם לא נבראו על מנת לשמש זה את זה, אלא כולם כפופים ליצור הנעלה ביותר - ה"מדבר".

על האדם נאמר: **"וַיִּפַּח בְּאַפִּי נְשֵׁמַת חַיִּים"** (בראשית ב ז). ואומרים חז"ל: **'מאן דנפח מדליה נפח'** דהיינו: הקב"ה נפח באדם חלק אלוך ממעל. לכן האדם הוא נזר הבריאה וכל הבריאה טפלה אליו.

לעומת השקפת התורה, ישנה ההשקפה הנגדית, הגורסת שהאדם נברא בשביל העולם. הוא צריך לפתח אותו ולקדם ולשכלל את כל המרכיבים המצויים בו. למשל: האדם צריך ללמוד את אומנות הטיסה, כדי שיוכל הדבר לשמש אחר כך לטובת האדם. זהו גלגל חוזר, ללא כל תכלית ומטרה: אני צריך לפתח את העולם, כדי שאוכל להנות ולקחת מן העולם ואם אקח מן העולם - אפתח אותו יותר. אני לוקח ממנו - כדי להחזיר לו וחוזר חלילה. לפי השקפה זו יכול האדם להתמלא ספוק וקורת רוח רק כאשר הוא לוקח מן העולם ואחר כך חוזר ונותן לו.

והנה, על פי השקפה זו אין האדם שונה מבעלי החיים. כשם שבעלי החיים זה כחו ברגלו וזה כחו בשיניו, כך, לדעתם, האדם כחו בשכלו ולא יותר!

לא כן היא ההרגשה הממלאת את האדם מישראל החי על פי השקפת התורה. כיון שיודע הוא את מעלתו ומעמדו הרם בבחינת: **"תמשילוהו במעשי ידיו כל שפתה תחת רגליו"** (תהילים ח ז). כי אז הוא משקיף על העולם מגבוה. אדם המבין ומכיר את התכלית האמיתית של הבריאה הוא האדם המאושר עלי

קדמך' (ויק"ר יד א).

למה הדבר דומה: למלך שבא לבקר באחת בערי ממלכתו. קודם בואו, מנקים אנשי העיר את רחובות עירם. אחר כך באים המלואים ומורי הדרך, כדי להראות למלך את רחובות העיר. אחר כך באה שיירת המכובדים ופמלית המלך ורק לבסוף בא המלך בכבודו ובעצמו.

איש לא יעלה על דעתו לומר שכל מי שקדם למלך הריהו חשוב יותר. הכל יודעים כי כל אלה הם טפלים למלך, שהוא העיקר. ואדרבה, דוקא משום חשיבותו ומעמדו קדמו כל אלה לפניו, כדי להכיין ולהכשיר את התנאים לבואו. האדם, שנברא ביום הששי, לאחר כולם הגיע לעולם כאשר הכל כבר היה מוכן לכבודו. כל הבריאה נבראה רק בשבילו ובזכותו! ולכן האדם הינו ראשון למעשה בראשית.

כרם, כל זה כאשר זוכה האדם להבין את התכלית האמיתית שלשמה בא לעולם ואז אמנם הריהו בבחינת - **"קדם צרפני"** (קודם).

אולם אם לא זכה ואין הוא חי ונוהג כנזר הבריאה, אלא ככל בעל חיים אחר, אזי הוא בבחינת - **"אחור צרפני"** (באחור).

דהיינו, אומרים לו: במה הינך מתגאה, הלא **'יתוש קדמך'**! ולא עוד, אלא שלאמיתו של דבר אתה יצור חלש, שהרי אתה סובל מקור ומחום, שלא כמו היתוש ובעלי חיים אחרים שאינם סובלים מכך ואם כן, במה תתגאה עליהם? כידוע, קיימות בבריאה ארבע דרגות:

פנינים לפרשה

מתוך 'טללי אורות'

'אמר רב שמלאי: כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף' (רש"י יב ב).

הנה, חז"ל ציינו כמה וכמה טעמים מפני מה נברא האדם אחר בעלי החיים (עיין סנהדרין לח. ובב"ר ועוד).

ולכאורה, מה ענין תורתם לבריאתם, שהרי האדם נברא אחר בעלי החיים משום אותן סבות. ואם כן מה ההכרח שגם תורתו תתפרש לאחר תורתם?

כרם, אין זו סימנא בעלמא, אלא יסוד גדול למדנו מכאן. מובא בזה"ק: **'איסתכיל באורייתא וברא עלמא'**. התורה והיצירה חד הן. אין זה רמז ודמיון, אלא דברים כהווייתן ממש. האדם ביצירתו, כלולה בו כל התורה כולה. כל איבר ואיבר הוא מצוה ממצוות התורה, כל גיד וגיד הוא 'לא תעשה' אחד.

וזהו שאמרו חז"ל: **'תרינג מצות נאמרו לו למשה; שס"ה לאוין - כמנין ימות החמה. רמ"ח עשה - כנגד אברי של אדם'** (מכות כג:). ובזה"ק (א קע:): **'שס"ה לא תעשה - כנגד שס"ה גידים שבאדם'**.

וזהו ביאור דברי חז"ל: **'אברהם אבינו קיים כל התורה כולה'** (יומא כח:). **'אפילו עירובי תבשילין'**. ומהיכן למד אברהם את התורה? **'אמר ר' לוי מעצמו למד'** (בר"ר צה ג).

ולכאורה, כיצד למד אברהם את התורה 'מעצמו'. אלא, כיון שהתורה והיצירה חד הן, לפיכך היודע סוד יצירתו, יודע את תורתו.

"אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר" (יב ב)

הה"ד: **"אחור נקדם צרפני"** (תהילים קלט ה) ...אם זכה אדם, אומרים לו: **"אתה קדמת לכל מעשה בראשית"** ואם לאו, אומרים לו: **"יתוש קדמך, שלשול"**

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

אדמות. אדם כזה מאושר בכל הזמנים ובכל המצבים. (מרן הגרא"מ שך זצ"ל)

"זאת תקייה תורת המצרע" (יד ב)
מעשה ברובל אחד שהיה מחזיר בעירות שהיו סמוכות לצפורי והיה מכריז ואומר: "מאן בעי למזבן סם חיים..?" "א"ל לר' ינאי: "לאו את צריך ליה ולא דכוותך" (אתה לא צריך את זה ולא כמוך). אטרח עליה, סליק לגביה. (הטריח עליו ועלה אליו). הוציא לו ספר תהילים הראה לו פסוק: **"מי האיש החפץ חיים?"** (תהילים לד). מה כתיב בתריה: **"נצור לשונך מרע"**. אמר ר' ינאי: **"כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט"** (ויק"ר טז ב).

ולכאורה, מה חידש אותו רובל בהביאו את הפסוק והלא זהו פסוק ידוע ומפורסם לכל ופירושו פשוט וברור? הנה, ה**"חיים"** הוא שם כללי, המקיף בתוכו את כל סוגי החיים - יש חיים טובים ויש חיים ארוכים, יש חיים רעים, יש כאלה שחייהם אינם חיים ויש החשובים כמתים.

הרובל שהכריז: **"מאן בעי למזבן סם חיים?"** לא נתכוון לחיי עולם, או חיים ארוכים, אלא ל**"חיים טובים"** וכמו ששנינו: **"זכה נעשית לו סם חיים"** (יומא עב:). וחדוש גדול יש בדבר. הנה, על פי פשוטות הכתוב: **"מי האיש החפץ חיים"**, הכונה היא, לשלול את ההיפך, שהוא המות ותו לא. בא אותו רובל וחידש כי **"חיים"** אין הכונה לחיות גרידא, ההיפוך של המות. אלא הכונה היא לחיים טובים, חיים שיש בהם ענין וטעם.

ללמדנו: שכל תענוגות העולם הזה אין הם **"חיים"**. ולמי יש **"חיים"** רק לזה הנוצר את לשונו מרע ושפתיו **"מחבר מרמה"** ודבק בחיי תורה ומצוות. (רבי יצחק בלאזר)

מהו: **"אהב ימים לראות טוב?"**

ביאר בעל קצות החושן: הסוחרים והתגרים, כאשר מפליגים למרחקי ארץ ועוברים ארחות ימים ומקומות סכנה, הם מצפים בכליון עינים מתי כבר יחלפו הימים ותסתיים תקופת הזמן שבו הם צריכים לשהות במרחקים ואז יוכלו לשוב לביתם בשלום. והנה, לאחר זמן ששוהים בביתם ומטפלים בצרכי מסחרם ומכינים את נסיעתם החדשה, הם שוב מצפים מתי כבר יחלפו הימים ויוכלו לשוב ולהפליג אל מסחרם במרחקים.

נמצא, שכל ימיהם הם מצפים ומיחלים שיחלפו הימים.

לעומת זאת, אדם השלם אינו מצפה כל העת שיחלפו הימים, אדרבה, הריהו: **"אהב ימים"** אוהב את היום ואינו מצפה שיחלוף. וכל כך למה? כיון שהוא עסוק ב**"לראות טוב"** מנצל את הזמן לתורה ועבודה וכך הוא שבע מטובו של היום.

על פי זה אפשר לבאר את כונת הרוכל שהכריז: **"מי האיש החפץ חיים"** וכשבא ר' ינאי ובקש לדעת, ענהו הרוכל: **"לאו את צריך ליה ולא דכוותך"**. היינו: אתה ושכמותך שיודעים לנצל את ימיהם ואינכם מאותם המוני העם שכל חפצם שיחלפו הימים, הרי לא אליכם נתכונתי, אלא דברי מכוונים דוקא אל אותם המוני העם שכל העת מצפים שיחלוף הזמן. (בעל שואל ומשיב).

"נהנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע" (יד ג)

לכאורה, די היה לכתוב: **"נהנה נרפא נגע הצרעת"**, שהרי ממי נרפא הנגע, אם לא מ**"הצרוע"**?! ולשם מה איפוא הוסיפה התורה וכתבה: **"מן הצרוע"**? הנה, מדרך הטבע נחלה האדם בצרעת כתוצאה מדכדוך הנפש שבו הוא שרוי. ולכאורה, על פי דרכי הטבע היה על האדם להתערב בין הבריות ולשמח עצמו ועל ידי כך תהא נפשו שלווה עליו ויתרפא מצרעתו.

וזהו שאמר הכתוב: **"ויצא הפהון אל מחוץ למחנה ורצה הפהון.."** (ויקרא יד). ואם כן, לפי דרכי הטבע היתה צרעתו צריכה להתגבר ולהתחזק, בשל היותו יושב בדד מחוץ למקום ישוב. דבר זה בא כדי להורות למצורע כי אין הדבר תלוי אלא בתשובתו ובכפרתו ואף אם על פי דרכי הטבע היתה הצרעת צריכה להתגבר, הרי הדבר אינו תלוי בדרכי הטבע ואם יעשה תשובה ויתקן מעשיו יתרפא מצרעתו.

ואכן, אם אמנם נרפא מצרעתו, אות הוא כי עשה תשובה ורק בגללו ובגלל מעשיו נתרפא, שהרי על פי דרכי הטבע, כאמור, לא היה מתרפא.

וזהו שאומרת התורה: **"נהנה נרפא נגע הצרעת"** והרי זה **"מן הצרוע"**, בגללו ומכח מעשיו המתוקנים. (מדרש שמואל).

"ועץ ארז ושני תולעת ואזב" (יד ד).

'מה תקנתו ויתרפא? ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזב' (רש"י). לשם מה יש צורך בתקנה לרפואתו והרי כאשר מביא התולעת והאזב כבר נתרפא וכמו שנאמר: **"נהנה נרפא"**?

ועוד, מכך שאמרו: **'מה תקנתו ויתרפא? - ישפיל עצמו'** משמע שעד עתה לא השפיל עצמו. ואם כן כיצד יתכן שנרפא בלא שעשה תשובה על עון הגאווה וגסות הרוח שהיתה בו, אשר היא זו הביאה עליו את צרעתו? ואדרבה, הרי אם יש בכח עון זה להביא עליו הנגע, על אחת וכמה שבכחו למנוע את רפואתו.

אלא שתי דרגות ובחינות יש במידת הענוה וההכנעה. יש שנכנע ונעשה שפל ועניו מחמת ההתבוננות בגדולת ה' ותוקפו, לעומת שפלותו ואפסיותו של האדם. זוהי, כמובן, המעלה והמדרגה הנעלית של מידת הענוה, אך מכל מקום לא בכח כל אדם להגיע אליה. יש המגיעים לידי ענוה לא מתוך התבוננות והתעלות, אלא מתוך מכאובים ויסורים שתוקפים אותם אשר מביאים אותם לידי הכנעה ושפלות.

ואמנם, בשתי הבחינות והדרגות של הענוה, משיג האדם תוצאה דומה - הגאווה וגסות הרוח מסתלקות הימנו ותחתיהן משתלטות על האדם הכנעה ושפלות. ואולם אינה דומה מדרגה זו לרעותה, שהרי כאשר ההכנעה באה מתוך יסורים, כי אז יש חשש שלאחר שיפוגו ויעלמו היסורים ישוב להתגאות ולהגיס את רוחו. לעומת זאת, אם ההכנעה ושפלות רוחו באו לו כתוצאה מהתבוננות והתעלות, הרי אז יקבע אותן האדם בנפשו ויתמיד בהן לאורך ימים.

והנה, מצורע זה אמנם נרפא מצרעתו לאחר שתיקן את מידת הגאווה שהיתה בו וסילק מעליו את גסות הרוח שהביאה עליו את צרעתו. אולם הכנעה ושפלות זו של המצורע באו עליו כתוצאה מיסורי הנגע ועדין אין זו מעלה שלמה, שהרי יש חשש שישוב להגיס רוחו לאחר שנתרפא מצרעתו. על כן אמנם **"נהנה נרפא"**, אך מכל מקום אין די בכך ועליו להשלים את מידת הענוה והשפלות שבו.

'מה תקנתו ויתרפא? ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזב', שזוהי המידה השלמה והמעולה של ענוה ושפלות. (שם משמואל). ■

גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

מצות שמחה ברגל בימינו

מהמבואר במסכת מועד קטן (יד ב): **ש'אבל אינו נוהג אבילותו ברגל, שנאמר: 'וְשִׂמְחָתָּ בַּחֲגֻגָּהּ... אתי עשה דרבים ודחי עשה דיחיד'.** ואם חיוב שמחה מהתורה אינו נוהג אלא בבשר קדשים הרי נמצא שבזמן הזה אין

השמחה נוהגת אלא מדרבנן. ואיך יתכן, שחיוב דרבנן, ידחה עשה דאבילות שהוא מהתורה? (ראה ברי"ף (סופ"ב דברכות) וברמב"ן בספר תורת האדם וברא"ש מו"ק ג ג הסוכרים: שאבילות יום ראשון היא מהתורה). ובהכרח, שגם שאר אופני שמחה חיובם הוא מהתורה ולכן נדחה חיוב האבילות מפניהם.

ובדעת הראשונים החולקים וסוברים שחיוב השמחה בזמן הזה הוא מדרבנן, יש לומר על פי דברי הגר"ש רוזנבוסקי (הובאו בשמו בקובץ מבקשי תורה (עניני יו"ט עמוד שפט)): שהחיוב לנהוג בשמחה על ידי אכילת בשר קדשים יסודו ושרשו הוא מכח הימים עצמם, שהם במהותם ימי שמחה ובימי שמחה יש חיוב לנהוג במנהגי שמחה.

ומה שמבואר בגמרא שעשה ד'וְשִׂמְחָתָּ דוחה לעשה של אבילות, הכונה היא: שמהותם של ימי השמחה מהוים סתירה לזמן האבילות ולא יתכן שיחול זמן אבל בימי שמחה. ולפיכך, גם בזמן הזה, שהחיוב לנהוג במנהגי שמחה הוא רק מדרבנן, כי אין לנו בשר קדשים, מכל מקום הימים עצמם הם ימי שמחה מהתורה ולכן בכוחם לדחות את האבילות אף אם בפועל אין נוהגים בהם מהתורה מנהגי שמחה.

והוסיף לישב לפי זה את קושית ה'מנחת חנוך' (מצוה רסד אות ג) שהקשה: לשיטת הראב"ד (פ"א מחגיגה ה"א) שנשים אינן מצוות בשמחת יו"ט, מדוע אינן נוהגות אבילות ברגל. ע"ש? ולהג"ל יש לומר: שאף שנשים אינן נוהגות במנהג שמחה, אבל מכל מקום חלות ה'יו"ט עצמו ודאי שהוא זמן שמחה גם לנשים וזה גופא דוחה את האבילות וכן"ל. ■

(דברים טז). **אע"פ שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים, כמו שאנו מבארים בהלכות חגיגה, יש בכלל אותה שמחה, לשמוח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד ואחד כראוי לו.**

כיצד? הקטנים, נותן להם קליות ואגוזים ומגדנות. והנשים - קונה להן בגדים ותכשיטין נאים כפי ממונו. והאנשים - אוכלין בשר ושותין יין. שאין שמחה, אלא בבשר. ואין שמחה, אלא ביין'.

הרי מבואר מהרמב"ם: שגם שאר אופני השמחה, חיובם הוא מהתורה. ואולם, מלשונו נראה, שלא כדברי הר"ן והריטב"א, שהם פירשו: שאכילת בשר שלמים, אינה אלא למצוה מן המובחר בלבד. ואילו הרמב"ם סובר: שאכילת בשר השלמים היא עיקר מצות השמחה ואילו שאר אופני השמחה רק נכללים הם בעיקר המצוה. (וביותר נראה כן מדבריו בהלכות חגיגה (א ח), שהזכיר רק את השמחה הבאה על ידי בשר קדשים ולא הזכיר כלל את אופני השמחה האחרים. ומשמע; שזהו עיקר מצות השמחה ואין זה רק מצוה מן המובחר).

ולדבריו, הגמרא שאמרה: **'אין שמחה, אלא בבשר'** מתקיימת מצות השמחה. אלא שאם כן, צריך ביאור, מנין לו לרמב"ם לומר, שמן התורה גם שאר שמחות בכלל?

וביאר השאגת אריה (סימן סה): שמצות השמחה ענינה שמחה כללית, שמחויב אדם לשמוח ביו"ט בכל אופני השמחה שביכולתו לשמוח, הכל לפי יכולתו ולפי רוב עושרו. וכיון שמצינו בתורה שמחה בבשר שלמים, לכן, בזמן שיכול האדם לאכול שלמים, כמו בזמן הבית, חייב הוא לקיים את מצות שמחה בבשר זה (מלבד שאר אופני שמחה) ואם לא אכל מבשר זה לא קיים חיובו, שהרי היה הדבר ביכולתו ולא עשאו.

וזהו כונת הגמרא כמה שאמרה: **'אין שמחה, אלא בבשר'**. אבל אם הוא טמא, או בזמן הזה, שאין לנו בשר שלמים, הוא יוצא ידי חובת ה'שמחה' בשאר אופני ה'שמחה' שביכולתו לקיימן.

והשאגת אריה (שם) הוכיח כדעת הראשונים הסוברים: שגם שאר אופני שמחה חיובם מהתורה (וממילא נוהג חיוב זה, גם בזמן הזה שאין בשר שלמים)

מערכת 'חברותא' מיוחד ל'גנזי המלך'

שאלה: כיצד מקיימים כיום, את מצות השמחה ברגל?

תשובה: תניא; רבי יוסי הגלילי אומר: "שלש מצוות נצטוו ישראל בעלותם לרגל; ראייה וחגיגה ושמחה. יש בראיה שאין בשמחה. ויש בחגיגה, שאין בשמחה. יש בשמחה, שאין בשמחה."

יש בראיה, שאין בשמחה - שהראיה עולה כולה לגבוה, מה שאין כן בשמחה.

יש בחגיגה, מה שאין בשמחה - שמחה ישנה לפני הדבור, מה שאין בשמחה.

יש בשמחה, מה שאין בשמחה - שהשמחה נוהגת באנשים ובנשים, מה שאין בשמחה.

ובמסכת סוכה, בתחילת פרק רביעי שנינו - **'ההלל והשמחה'** (נוהגים בחג הסוכות בכל שמונה ימי החג).

רש"י מפרש: **'והשמחה - לאכול בשר שלמים. דקיימא לן בפסחים (קט): בזמן שבית המקדש קיים, אין שמחה אלא בבשר, שנאמר: 'וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שֶׂם וְשִׂמְחָתָּ'** (דברים כז).

וכן נראה מדברי התוספות במסכת 'מועד קטן' (יד: ד"ה עשה) שכתבו: שבזמן הזה, שאין קרבן שלמים מצות השמחה אינה נוהגת אלא מדרבנן.

ואולם התוספות סוברים: שבזמן שאי אפשר לקיים את מצות השמחה בבשר שלמים ניתן לקיימה מדאורייתא בכסות נקיה, או יין ישן.

וכן כתבו הר"ן והריטב"א ופירשו: שדין זה שאין שמחה, אלא בבשר' המבואר בגמרא בפסחים, נאמר רק למצוה מן המובחר, אבל אינו מעכב. וכן נקט ה'מנחת חנוך' (מצוה תפח).

וגם מדברי הרמב"ם נראה שמצות השמחה נוהגת מהתורה גם בשאר האופנים, לפי שכתב (פ"ו מהלכות יו"ט יז יח): **'שבעת ימי הפסח ושמחת ימי החג... וחיוב אדם להיות בהן שמח וטוב לב, הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים עליו. שנאמר: 'וְשִׂמְחָתָּ בַּחֲגֻגָּה'**

רחוב האדמו"ר מקוצק 41 בני ברק

לחזור בקדיש

למבירה ספרי תורה מהודרים
 שנכתבו ע"י סופרים מומחים ויראי שמים
 בכתב ספרדי, בית יוסף, והאר"י

מבצע מיוחד

כל הרוכש ספר תורה עד חג השבועות יקבל ארגז מהודר (או עצי חיים ומעיל)
 כמו כן ניתן להשיג אצלנו תפילין מהודרים

לפרטים והזמנות נא לפנות לשי
052-8077722

יעמדו על הברכה

- אלברטו בן אמה יזכה להקים בית כשר ונאמן
- יעקב בן שרה לזוג הגון
- צ'יסרה בן אליסבטה לעילוי נשמתו
- אלאונורה בת אדה רפואה שלמה
- ג'יורדנה בת אדה ברכה לכל משפחתה
- מסעודה בת ליהו רפואה שלמה
- ג'יוליה בת גראציה ברכה לכל משפחתה
- שרה בת מרים תזכה לזרע חי של קיימא

- אלברטו בן קרלה יצליח לחזור בתשובה עם כל משפחתו
- לזרע של קיימא אליהו בן רבקה והגר בת דפנה
- מארקו בן אלידה יזכה להיות צדיק וירא שמים ופרנסה בשפע
- מסימו בן אסתר יזכה הוא וכל משפחתו לחזור בתשובה שלמה עם עושר וכבוד
- רינה בת אמה ודסירה ואלקסנדרה בנות דניאלה יזכו לחזור בתשובה ולכל הברכות

כל המעונין לזכות ולהיות שותף בהפצת 420,000 עמודי התורה של 'גנזי המלך' בכל שבוע, יתרום 500 שקלים לע"נ, רפואה, זיווג, הצלחה, פרנסה, זרע חי וקיים וכו' ויקבל פרסום בקוביה כדלעיל.

03-6762226 050-6500666

שירותי כח אדם וסיעוד

- עובדים זרים מכל העולם
- טיפול בקשישים, מוגבלים ונכים במסגרת חוק הסיעוד של ביטוח לאומי
- מטפלים למשך 24 שעות - אפשרי ללא לינה ● מענה מיידית לכל פניה

ביישון משרד העבודה והרווחה

1-700-704-204 פקס: 08-9356686 נ"ד: 050-2333333 רח' הרצל 96 רחובות, מיקוד: 76548 raz2004@bezeqint.net

הכונו למעמד הבא באצטדיון רמת גן!

כל הממלא הוראת קבע זו על סך \$28 זכאי לשני כרטיסים
חינם לאירוע הבא בנוסף לכל ההטבות המפורטות כאן

להרויח בגדול!

\$28

מכספי מעשר

**בתכנית
'כח כפילים'***

חינם!

טיול לאתרים בצפון

חינם!

סוף שבוע ששי שבת עם הרב אמנון יצחק

ותקבלו:

חינם!

קלטות וידאו, CD, טייפ, ספרים

חינם!

מנוי שנתי ל'גנזי המלך'

חינם!

מנוי שנתי לעתון 'ארבע כנפות'

הוראה לחיוב חשבון לתוכנית "כח כפילים" למשך שנה מינימום

תאריך

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסניף _____
 1. אני/ה'מ שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.פ. _____
 רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בית _____ פלאפון _____

מס' חשבון בבנק		סוג חשבון	קוד מסלקה
2	3	9	2
קוד מוסד	2	9	2
בנק	סניף		

נותן/ים לכם בזה הוראה לחיוב חשבונות/נו הג'ל בסינפס, בגין תרומתי ל"שופר" בסכומים ובמועדים שיומצאו לכם מידי פעם בפעם באמצעי מונטי, או רשימות ע"י "שופר" כמפורט מטה ב"פרטי ההרשאה".
 (2) ידוע לי/לנו כי: א. הוראה זו ניתנת לבטול ע"י הודעה ממני/מאתנו בכתב לבנק ול"שופר" שתכנס לתוקף יום עסקים אחד לאחר מתן ההודעה בבנק וכן ניתנת לבטול ע"י הוראת כל דין. ב. אהיה/נהיה רשאי/ים לבטל מראש חיוב מסוים ובלבד, שהודעה על כך תימסר על ידי/נו לבנק בכתב, לפחות יום עסקים אחד לפני מועד החיוב. ג. אהיה/נהיה רשאי/ים לבטל חיוב, לא יותר מתשעים ימים ממועד החיוב, אם אוכיח/נוכיח לבנק, כי החיוב אינו תואם את המועדים או הסכומים שנקבעו בכתב ההרשאה, אם נקבעו. (3) ידוע לי/נו כי הפרטים שצוינו בכתב ההרשאה ומילויים, הם נושאים שעלינו להסדיר את המוטב. (4) ידוע לי/נו כי סכומי החיוב ע"י הרשאה זו, יופיעו בדפי החשבון וכי לא תישלח לי/נו ע"י הבנק הודעה מיוחדת בגין חיובים אלה. (5) הבנק יפעל בהתאם להוראות בכתב הרשאה זו, כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת, וכל עוד לא תהיה מניעה חוקית או אחרת לביצוען. (6) הבנק רשאי להוציא/ני/נו מן ההסדר המפורט בכתב הרשאה זו, אם תהיה לי סבה סבירה לכך, ויודיע לי/נו על כך מיד לאחר קבלת החלטתו, תוך ציון הסיבה. (7) נא לאשר ל"שופר" בספח המחובר לזה, קבלת הוראות אלו ממני/מאתנו.

פרטי ההרשאה:

1. סכום החיוב ומועדו, יקבעו מנת לעת ע"י "שופר" ע"י והתקרנות לקביעתם;
2. פרטי החיוב: [ממן במשבצת המתאימה]

לחייב בתאריך:

30 לחודש 20 לחודש

\$ 28 זכאות ליחיד

\$ 56 זכאות לזוג

"שופר" ארגון להפצת יהדות מתחייב בזאת שלא למשוך מעבר לסכומים המגיעים לו.

חתימת בעל/י החשבון

תורם נכבד, שים לב: הוראה לחיוב חשבון זו אמורה להגיע לבנק דרך "שופר" עליך לשלוח את הטופס ל"שופר" ת.ד. 2711 בני ברק, טל: 03-6777779